

Dorota Lewandowska

(Warszawa)

KSIĘGA METRYKALNA PARAFII ORMIAŃSKIEJ W ZŁOCZOWIE (1685–1787) JAKO PRZYCZYNEK DO DZIEJÓW ORMIAN W POLSCE

Oprócz przechowywanych w Archiwum Głównym Akt Dawnych (AGAD) dużych zespołów ksiąg metrykalnych z parafii i gmin należących do wyznań i obrządków, które odgrywały wiodącą rolę w życiu duchowym ludności zamieszkującej ziemię polskie na przestrzeni wieków: rzymskokatolickiego, greckokatolickiego, wyznań ewangelickich (augsburskiego i reformowanego), prawosławnego i mojżeszowego, zachowała się niewielka liczba metrykaliów związanych z działalnością innych wspólnot religijnych, a wśród nich księga metrykalna obrządku ormiańskiego z parafii Złoczów (obecnie w granicach Ukrainy).

Ormianie pojawili się w znacznej liczbie na ziemiach polskich pod koniec XIII w. Pochodzili oni przede wszystkim z Kaffy na Krymie, a także z europejskiej części Turcji, z Azji Mniejszej, Mołdawii i Siedmiogrodu oraz Persji. Ich migracja do Polski trwała z przerwami do XVIII w. i sięgnęła — przez Ruś Czerwoną i Podole — na zachód i północ Polski, objęła też ziemie litewskie. Głównymi skupiskami Ormian stały się miasta Lwów i Kamieniec Podolski, a później także Łuck, Zamość, Stanisławów, Jazłowiec, Kuty i wiele mniejszych miejscowości. Ormianie zajmowali się przede wszystkim handlem, a Lwów i Kamieniec były ważnymi ośrodkami handlowymi na szlakach wiodących na zachód, wschód i północ. W 1356 r. Kazimierz Wielki zatwierdził zwyczaje i przywileje Ormian lwowskich, przyznając im znaczne swobody, które były w następnych latach potwierdzane, ograniczane lub rozszerzane przez jego następców. Za przykładem Lwowa poszły inne miasta, w których osiedlili się przybysze ormiańscy (m.in. Brody, Śniatyn, Stanisławów, Brzeżany).

Przez długi czas Ormianie w Polsce zachowali narodową organizację wewnątrz „nacji”, których — w zależności od wyznania — były cztery: polska (katolicy), ruska (prawosławni), ormiańska i żydowska. Przybysze ormiańscy byli głównie monofizytami. Ta doktryna teologiczna, uznająca w Jezusie istnienie tylko natury boskiej, powstała w Konstantynopolu w V w. i została potępiona przez sobór w Chalcedonie (451 r.). Zajęcie Armenii przez Persję spowodowało zbliżenie się Ormian do

Kościola syryjskiego i opowiedzenie się za monofizytyzmem. Oddzielenie się od Kościoła powszechnego nastąpiło w 555 r. na synodzie w Dwinie (Dywinie), który odrzucił uchwały dogmatyczne soboru chalcedońskiego i uznał monofizytyzm za swoją oficjalną doktrynę, zachowując jednak własne obrzędy i język staroarmieński w liturgii. W połowie VII w. Armenia dostała się pod panowanie Arabów i uzyskała pewną samodzielność, jednak ciągle wojny, najazdy Seldżuków i ekspansja turecka zmuszały tamtejszą ludność do przesiedlania się na Zachód i tworzenia kolonii m.in. na Bałkanach, w Konstantynopolu, na Krymie, skąd Ormianie migrowali dalej, także na ziemię polskie.

Ponawiane kilkakrotnie przez Rzym próby przyłączenia Kościoła ormiańskiego spotykały się ze zdecydowanym sprzeciwem jego duchowieństwa, któremu przewodził patriarcha Cylicji w Sis zwany katolikosem. Nadzieja na pojednanie z Rzymem pojawiła się podczas soboru florenckiego w 1439 r., na który katolikos Konstantyn VI wysłał swoich przedstawicieli. Wynikiem obrad była unia oraz tzw. *Decretum pro Armenis* podpisane 22 XI 1439 r. Na soborze pojawili się także przedstawiciele lwowskiego arcybiskupa ormiańskiego, niechętni wobec unii. Dla nich papież Eugeniusz IV wydał osobną bullę unijną *Pium tuae fraternitatis ardorem*. Wkrótce po soborze florenckim biskupi z Armenii Większej wypowiedzieli posłuszeństwo katolikosowi Cylicji i uznali za swego zwierzchnika biskupa Eczmiadzynu, który z czasem stał się rzeczywistym przełożonym narodowego Kościoła ormiańskiego.

Także unia florencka polskich Ormian nie pozostawiła na strukturze wyznaniowej ich Kościoła trwałego śladu, chociaż jej idea nie została do końca zaprzeczona. Jednak zawarcie unii z Rzymem nastąpiło dopiero w XVII w. W 1630 r. odbyła się w kościele Karmelitów we Lwowie uroczystość jawnego wyznania wiary przez ormiańskiego biskupa lwowskiego Mikołaja Torosowicza. W akcie notarialnym zobowiązał się on do zachowania ormiańskich ceremonii liturgicznych oraz kalendarza kościelnego. Jednakże na przeszkodzie unii stanął zdecydowany opór nacji, nieustabilizowane stosunki z katolikosami oraz brak wykształconych kapłanów ormiańskich, gotowych szerzyć nowe idee wśród wiernych. Gorliwym zwolennikiem i propagatorem ścisłych związków z Rzymem był teatyn o. Klemens Galano, założyciel papieskiego kolegium ormiańskiego. W latach 60. XVII w. Galano szacował liczbę Ormian na ok. 3 tys. Wśród nich pracowało 20 kapłanów oraz działało ok. 15 kościołów ormiańskich.

Po śmierci biskupa Torosowicza, nie posiadającego oparcia w nacjach i skłóconego z Rzymem, unia na krótko załamała się. Jednak już od roku 1686 r. (arcybiskup Wartan Hunanian) kolejni arcybiskupi lwowscy trwali wiernie w unii z Rzymem. Wprowadzono zmiany w liturgii ormiańskiej (likwidacja monofizytyzmu) oraz celibat duchowieństwa, przyjęto nowy — opracowany na podstawie rzymskiego — pontyfikał i rytuał. W XVIII w. Ormianie zostali już całkowicie zasymilowani. Tymczasem parafie ormiańskie malały i wymierały, duchowieństwo utrzymujące się z datków wiernych żyło w ubóstwie, a kościoły popadały w ruinę. Przeprowadzona w 1763 r. wizytacja generalna archidiecezji, która przed pierwszym rozbiorem obejmowała Koronę, Litwę, Wołoszczyznę i Mołdawię określiła stan posiadania Kościoła ormiańskiego na 18 parafii, z których 9 znajdowało się w województwie ruskim z Lwowem (funkcjonowały tu 3 kościoły i mieszkało ok. 300 Ormian), 7 w województwie podolskim, 1 w ziemi chełmskiej i 1 w województwie bełzkim.

Liczbę Ormian szacowano na ok. 3,5 tys. w całej archidiecezji. Na jej obszarze działało 40 kapłanów.

Rozbiory i reformy józefińskie dotknęły także polskich Ormian. Terytorium archidiecezji skurczyło się do Galicji i Bukowiny — w 1818 r. liczyła ona, oprócz parafii katedralnej we Lwowie, jedynie 8 parafii. Rząd austriacki dopuszczał jedynie obecność 14 kapłanów w całej archidiecezji lwowskiej, polecając pozostałym przyjęcie obrządku łacińskiego (kontrolę liczby duchownych zniesiono dopiero kilkadziesiąt lat później). Udało się natomiast już w 1803 r. erygować ormiańską kapitułę metropolitalną, która otrzymała stosowne uposażenie. Wszystkich parafii ormiańskich w Galicji było zaledwie 12. Trudno odnieść się do rzeczywistej liczby Ormian w tym okresie. Dane te wahają się w przedziale 4–5 tys. Podobnie nieprecyzyjna jest liczba kapłanów, ponieważ szeregi kleru zasilali często księża łacińscy. Liczba wiernych gwałtownie zmalała na przełomie XIX i XX w., ale już wcześniej pojawiły się głosy uznające sztuczne podtrzymywanie narodowości ormiańskiej za przeżytek i nakłaniające Ormian do przyjęcia obrządku łacińskiego w sytuacji, gdy ich kościoły pozostawały puste. Sami Ormianie, choć uważali się za Polaków, dawali dowody przywiązania do swego obrządku przez liczne fundacje czy zapisy na rzecz kultury itp.

I wojna światowa spowodowała ogromne zniszczenia na terenie archidiecezji i przyniosła zmianę jej granic. Odpadła Bukowina oraz założone w XIX w. parafie w Czerniowcach i Suczawie. W 1931 r. było 8 parafii obrządku ormiańskiego (Brzeżany, Horodenka, Kuty, Lwów, Łysiec, Stanisławów, Śniatyń, Tyśmienica), które obsługiwało 21 księży. Liczba wiernych wynosiła 4–5 tys. W 1938 r., po śmierci arcybiskupa Józefa Teofila Teodorowicza, Ormianie nie otrzymali już nowego pasterza.

Pierwszym unickim biskupem ormiańskim był Grzegorz II (1415?–1440?), który przystąpił do unii florenckiej w 1439 r. Następni pojawili się w XVII w., i poczynając od Mikołaja Torosowicza (noszącego już tytuł arcybiskupa) aż po rok 1938 godność tę pełnili: Wartan Hunanan, Bogdan (Deodat) Nersesowicz, Jan Tobiasz Augustynowicz, Jakub Stefan Augustynowicz, Jakub Walerian Tumanowicz, Jan Jakub Szymonowicz, Kajetan August Warteresiewicz, Samuel Cyryl Stefanowicz, Grzegorz Michał Szymonowicz, Grzegorz Józef Romaszkin, Izaak Mikołaj Izakowicz, Józef Teofil Teodorowicz¹.

Liczba, zaludnienie i status materialny parafii ormiańskich na przestrzeni wieków był bardzo zróżnicowany. Oprócz parafii zasobnych, które funkcjonowały przez długi okres czasu (Kuty) były także parafie małe działające do kilkadziesiąt lat. Do takich placówek duszpasterskich należała interesująca nas parafia w Złoczowie. Już w latach 30. XVI w. wojewoda łączycki Łukasz Górka otrzymał od króla Zygmunta Augusta środki na budowę kościoła ormiańskiego w Złoczowie

¹ Tę część artykułu opracowano na podstawie: J. Bardach, *Ormianie na ziemiach dawnej Polski*, „Kwartalnik Historyczny”, t. 90, 1983, s. 109–118; Ł. Charewiczowa, *Dzieje miasta Złoczowa*, Złoczów 1929; T. Gromnicki, *Ormianie w Polsce, ich historia, prawa i przywileje*, Warszawa 1889; *Kościół w Polsce*, pod red. B. Kumora i Z. Obertyńskiego, t. 1–2, Poznań–Warszawa 1974–1979; B. Kumor, *Historia Kościoła*, t. 1–8, Lublin 2001–2003; Z. Obertyński, *Ormianie polscy na soborze florenckim*, „Przegląd Historyczny”, t. 32, 1934–1935, s. 12–23; K. Stopka, *Ormianie w Polsce dawnej i dzisiejszej*, Kraków 2000; M. Zakrzewska-Dubasowa, *Ormianie w dawnej Polsce*, Lublin 1982.

(jednak wskutek napadów tatarskich kolonia ormiańska nie utrzymała się). Turecka okupacja Podola w drugiej połowie XVII w. wywołała falę uchodźstwa tamtejszych Ormian. Znaleźli oni schronienie m.in. także u Sobieskich w Złoczowie.

W XVII w. powstało wiele parafii ormiańskich podporządkowanych metropolii lwowskiej, m.in. w Brodach, Brzeżanach, Buczaczu, Jarosławiu, Stanisławowie, Podhajcach i właśnie w Złoczowie. Parafia ormiańska funkcjonowała tam, oprócz parafii rzymsko- i grekokatolickiej oraz gminy mojżeszowej, przez ponad sto lat (1676–1787).

W zasobie AGAD zachowała się jedna księga metrykalna z tej parafii. Jest to księga metrykalna chrztów (1685–1787), ślubów (1693–1784) i zgonów/pogrzebów (1694–1784). Jej tytuł oryginalny brzmi: *Liber Metricarum Ecclesiae Armenae Zloczowiensis. Natorum ab 20 aprilis 1685 ad 30 9bris 1787. Copulatorum ab 11 Nov[embris] 1693 ad 6 Julii 1784. Defunctorum ab 8 Martii 1694 ad 30 8bris 1784*. Księga ta została założona wkrótce po ustanowieniu parafii ormiańskiej w Złoczowie i służyła do zapisów aktów metrykalnych przez cały okres jej funkcjonowania. W tym czasie w Polsce dopiero umacniała się unia Ormian z Kościołem łacińskim — w latach 80. XVII w. nastąpił wprawdzie krótkotrwały kryzys — jednak parafia w Złoczowie była placówką stosunkowo młodą i niewątpliwie jej działalność opierała się na zasadach unii z Rzymem. Wskazuje na to zamieszczona w księdze informacja o objęciu posady proboszcza w Złoczowie przez Michała Muratowicza, który „*presentatus a Serenissimo Joanne Tertio Poloniarium Rege et ab Illustrissimo Domino Wartano Hunaniam Archiepiscopo Leopoliensi Armenorum ad praedictam ecclesiam installatus*”², a — jak wiadomo — arcybiskup ormiański Hunanian był żarliwym zwolennikiem unii.

Księga przechowywana w AGAD jest oryginałem. Na karcie poprzedzającej właściwe wpisy metrykalne znajduje się następujący zapis:

Ad Majorem Dei Ter Optimi Maximi Gloriam Beataeque Mariae Virginis, Sancti Patriarchae Gregorii Illuminatoris Armeniae³, Totiusque Curiae Triumphantis Honorem. Incipit Liber Metrics Eccl[esi]ae Zloczow[ensis] Armenae An[n]o ab Incarnato Verbo 1685⁴ sub jurisdictione adm[odum] R[e]v[e]r[e]n[di] Patris Stephani Balicki Praepositi praefatae Ecclesiae. Conscriptus Cura adm[odum] R[evere]n[di] D[omi]ni Josephi Kisztozturowicz Praepositi Ejusdem Ecclesiae Anno D[omi]ni 1714 die 4ª Junii. Scripsit Stanislaus Antonius Burzynski Org[anista] Zloczow[ensis]. Anno autem 1805 Jos[ephus] Huber Praep[ositus] Ritus Latini describit nunc ne pereat penitus vix jam non legibilis Liber ab initio et introligari jussit⁴.

Na pierwszych dwunastu stronach księgi znajdują się kopie zapisów ochrzczonych w parafii w latach 1685–1706. Zostały one sporządzone w 1805 r. przez proboszcza rzymskokatolickiego złoczowskiego Józefa Hubera, w którego posiadaniu znalazła się księga, a który (jak nadmieniamy w notatce dopisanej na końcu strony

² AGAD, Księga metrykalna parafii obrządku ormiańskiego w Złoczowie, s. 5, 18 (paginacja współczesna).

³ Grzegorz Oświeciciel żył na przełomie III i IV w., syn księcia ormiańskiego, kapłan i biskup Armenii, którą nawrócił na chrześcijaństwo, zasłynął cudami za życia i po śmierci; uważany za Apostoła Armenii (dlatego Kościół ormiański nazywany jest niekiedy także gregoriańskim).

⁴ AGAD, Księga metrykalna, s. I.

tytułowej) przepisał bardzo zniszczone i nieczytelne już w owym czasie jej strony początkowe, aby uchronić je przed całkowitym zniszczeniem i zapomnieniem „(*describit nunc ne pereat penitus vix jam non legibilis Liber ab initio*)”. Ksiądz Huber polecił też oprawić księgę⁵.

Wpisy metrykalne nie różnią się swoją formą i treścią od analogicznych zapisów w księgach metrykalnych wyznania rzymskokatolickiego z tego okresu. Wpisy te, nie ujęte w rubryki, sporządzone zostały w formie opisowej. Księga zawiera zapisy dotyczące ochrzczonych, zaślubionych i zmarłych/pogrzebanych w parafii w całym okresie jej istnienia.

Pomijając właściwe wpisy metrykalne, należy stwierdzić, że omawiana księga jest nieocenionym źródłem do dziejów parafii ormiańskiej w Złoczowie na tle historycznym. Już na stronie tytułowej wymienieni zostali dwaj proboszczowie parafii: Stefan Balicki (1685–1692) oraz Józef Kistosturowicz (1700–1730), który założył księgę i polecił, aby akty metrykalne zostały spisane przez złoczowskiego organistę Antoniego Burzyńskiego. W lutym 1692 r. zmarł Balicki, „*qui requiescat in sancta pace*”, a proboszczem został Muratowicz, wskazany przez Jana III Sobieskiego i wprowadzony na urząd przez ormiańskiego arcybiskupa lwowskiego Hunaniana⁶. Muratowicz zrezygnował z funkcji w 1700 r. Zastąpił go wymieniony ks. Kistosturowicz (2 I 1701 r.), którego polecił na tę posadę starosta czerkaski Stefan de Potok Potocki, wówczas generalny plenipotent królewicza Aleksandra Sobieskiego, zatwierdził natomiast ówczesny arcybiskup lwowski Nersesowicz⁷. Po śmierci Kistosturowicza proboszczem został Szymon Krzysztofowicz zaaprobowany przez królewicza Jakuba Ludwika Sobieskiego („*principe Regio Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuania, in Żółkiew, Złoczow, Pomorzany, Tarnopol etc. d[omi]no et haerede*”) i arcybiskupa lwowskiego Jana Augustynowicza. Funkcję tę objął 4 II 1731 r.⁸ Po Krzysztofowiczu nastąpił (od 31 X 1775 r.) Bazyl Damianowicz, którego wskazał ks. Mikołaj Radziwiłł, występując w imieniu małoletniego ordynata kleckiego Hieronima Radziwiłła, a zatwierdził arcybiskup Jakub Stefan Augustynowicz⁹.

Wpisy chrztów powstały w okresie między 20 IV 1685 a 30 XII 1787 r., ślubów między 11 XII 1693 a 6 VII 1784 r., natomiast seria zgonów/pogrzebów obejmuje wpisy od 8 III 1694 r. do 30 X 1784 r. Wpisy chrztów, prowadzone wyłącznie po łacinie, zawierają jedynie datę ceremonii (brak daty narodzin), imię dziecka, imiona i nazwiska rodziców i rodziców chrzestnych. Wpisy ślubów z lat 1693–1728 sporządzono zarówno w języku polskim, jak i po łacinie (języki pomieszczone we wpisie) np.: „*Die 14 Martii [1709]. Idem qui supra. Dałem ślub Panu Krzysztofowi Damianowiczowi z Panną Maryanną Cyntwarowiczówną. Starostą był Im[ć] P[an] Marek Nawa-*

⁵ Ibidem, s. 1; zapis ten wskazuje, że w 1805 r., po zlikwidowaniu parafii ormiańskiej w Złoczowie, proboszcz funkcjonującej tam parafii rzymskokatolickiej odziedziczył omawianą księgę metrykalną. Strony, o których wspominał ksiądz Huber szczęśliwie przetrwały do naszych czasów, choć rzeczywiście w nie najlepszym stanie; oryginalne zapisy rozpoczynają się od s. 13.

⁶ Ibidem, s. 4.

⁷ Ibidem, s. 21.

⁸ Ibidem, s. 33.

⁹ Ibidem, s. 51.

sartorowicz Porucznik¹⁰. W kościele odbywały się też ceremonie zaręczyn (gdy młoda para brała ślub w innej parafii). Ksiądz proboszcz Kistosturowicz zapisał 13 V 1703 r.: „*Anno Domini 1703. Die 13 Maj. Ja Ksiądz Jozef Kistosturowicz Proboszcz Złoczow[ski] Ormiański święcił pierścienie Pannie Rozaliej Cyntwarowiczownie, z Panem Janem Tumanowiczem ze Stanisławowa, a potym ślub brali w Stanisławowie*”¹¹. Wpisy w latach następnych (1732–1784) prowadzono wyłącznie po łacinie. Wpisy zgonów z lat 1694–1729 sporządzono w obu językach, a pozostałe po łacinie. W zapisach tych najważniejsza była data pochówku, oprócz której podawano także wiek zmarłego oraz datę jego zgonu („*Anno 1714 Die 7ma Martii. Pochowano Pana Piotra Donabiedowicza. Annorum circiter 47. Requiescat cum sanctis. Któryen umarł 5 eiusdem*”¹²). We wpisach z okresu późniejszego na pierwszy plan wysuwa się już data zgonu. Między wpisami zgonów/pogrzebów znajduje się bardzo interesująca zapiska odnosząca się do budowy świątyni ormiańskiej w Złoczowie. „*Ilorum sepultura omnium* stała się na cmentarzu przy farnym kościele złoczowskim, bo Kościoła własnego nie było, *ab hinc* zaczyna się *sepultura* przy własnym Kościele złoczowskim ormiańskim”¹³. Wpis ten zrobiono po zakończeniu roku wpisowego 1708 (20 marca). Następny zapis zgonu pochodzi dopiero z 16 VIII 1710 r., kościół musiał być więc zbudowany między marcem 1708 a sierpniem 1710 r.

Parafia w Złoczowie wymarła lub została zlikwidowana w latach 80. XVIII w. Taka datacja odpowiada datom zamknięcia serii wpisów w zachowanej księdze. W 1784 r. rząd austriacki skasował ormiańskie kolegium papieskie na korzyść seminarium generalnego, wspólnego dla trzech obrządków. Wraz ze złoczowską upadły też parafie w Jazłowcu i Zamościu.

Omawiane źródło jest jedyną zachowaną w archiwach państwowych księgą tego obrządku¹⁴. Przybyła ona do AGAD wraz z księgami metrykalnymi wyznania rzymskokatolickiego z archidiecezji lwowskiej, które do 1992 r. były przechowywane w Archiwum Państwowym w Przemyślu. Dołączyły one do już istniejącego w AGAD zespołu tych ksiąg¹⁵. W okresie II Rzeczypospolitej księgi otrzymane z Przemyśla stanowiły podstawę zasobu Archiwum Archidiecezjalnego we Lwowie, tzw. działu: archiwa parafii archidiecezji lwowskiej.

Omawiana obecnie księga wchodzi w skład niewielkiego (12 j.a.) zbioru, któremu nadano nazwę Księgi metrykalne i akta parafii i gmin różnych wyznań i obrządków z terenów tzw. zabużańskich. W skład tego zbioru, oprócz księgi wyznania ormiańskiego, wchodzi akta menonitów, baptystów, ewangelicznych chrześcijan i Autokefalicznej Cerkwi Prawosławnej. Księga ta nie jest udostępniana ze względu na zły stan zachowania.

¹⁰ Ibidem, s. 55.

¹¹ Ibidem, s. 54.

¹² Ibidem, s. 67.

¹³ Ibidem, s. 66.

¹⁴ Por: *Księgi metrykalne i stanu cywilnego w archiwach państwowych w Polsce. Informator*, oprac. A. Laszuk, Warszawa 1998.

¹⁵ Księgi te, zgodnie z rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych z 14 II 1987 r., gromadzone są w AGAD; Przekazuje je USC–Warszawa Śródmieście po upływie 100 lat od daty zamknięcia księgi.

Dorota Lewandowska, Birth, Marriage, Death Register of Armenian Parish in Zolochiv (1685–1787) as a Contribution to the History of Armenians in Poland

Summary

The only one preserved in the Polish state archives Armenian birth, marriage, and death register of the Armenian rite is preserved within the holdings of the Central Archive of Historical Records (AGAD). It comes from the parish Zolochiv (Золочів, Polish: *Złoczów*; now within the Ukrainian borders). Armenians arrived in large numbers on Polish territory at the end of the thirteenth century, but only the union with Rome resulted in creation of Armenian parishes subordinated to the metropolis of Armenian rite in Lviv within the eastern borderlands of Poland in the seventeenth century (parishes in: Brody (Броди, Polish: *Brody*, now in the Ukraine), Berezhany (Бережани, Polish: *Brzeżany*, now in the Ukraine), Buchach (Бучач, Polish: *Buczacz*, now in the Ukraine), Jarosław (now in Poland), Stanisławiv (since 1962: Івано–Франковск, Polish: *Stanisławów*, now in the Ukraine), Pidhaytsi (Підгайці, Polish: *Podhajce*, now in the Ukraine) and Zolochiv (Золочів, Polish: *Złoczów*; now in the Ukraine). The Armenian parish operated there next to the parishes of the Roman and Greek Catholic Churches and the Jewish community for over a hundred years (1676–1787).

The book that is described came to AGAD along with metrical books of the Roman Catholics from the Archdiocese of Lviv, and had been stored until 1992 in the State Archive in Przemyśl. It includes the entries of baptism (1685–1787), marriages (1693–1784) and deaths / burials (1694–1784). These entries do not differ in the form and content from similar entries found in the metrical books of Roman Catholics in this period. The entries are not included in a table because the book was drawn up in narrative form. This book was founded shortly after the establishment of the Armenian parish in Zolochiv. It contains entries on those who were baptized, married and buried in the parish during the whole period of its existence; therefore, it is an invaluable source for the history of the Armenian parish in Zolochiv. The parish in Zolochiv became extinct or was liquidated in 1780s. This period of time corresponds to closing dates of series of entries in the preserved book. The parishes Yazlovets (Язловець, Polish: *Jazłowiec*, now in the Ukraine) and Zamość were liquidated along with Zolochiv. Currently the book is part of a small fond (12 archival units) that was given the name "Parish records and civil registers of the parishes and municipalities of different denomination and rites located on the so-called Bug River territory" [„Księgi metrykalne i akta parafii i gmin różnych wyznań i obrządków z terenów tzw. zabużańskich”]. The books are not available for researchers due to the poor condition.